

pentru

MINTE, ANIMA SI LITERATURA.

Nr. 1 mi 2.

MERCURIU, 11. IANUARIE

1373

2

1856

Derimarea Ierusalimului*in anulul 70 d. Chr.*

Dupa moartea Regelui Erodu, Romanii depredau asupra Iudiciloru o domnia cu totul arbitrară. Archelau fiulul celu mai mare alu lui Erodu, suptu titlu de Etnarcha, capetase cea mai mare parte din ereditatea tata seu; inse dupa 10 ani fu depus si esilatu de Romani. Dupa aceea apucara domnia procuratorii romani cei nesatosi, pana candu Herode Agrippa I. fiulu lui Aristobulu, dela amicul si imperatoriulu romanu Caligula capeta trarchiile lui Filipu si Lysania, in urma si alui Erode Antipa. Claudiu lu mai darui apoi cu Judea si Samaria. Dupa moartea lui Erode Agrippa I, in tempulu minoretatiei lui Agrippa II, Judea era cadiura suptu domniea procuratoriloru romani; acestia prin arogantia si lacomia loru adusera pre Judei in desperatiune; dintre procuratorii romani celu mai stricatoriu si mai reu fu Gessiu Floru, despre care si romanii inca diceau cumca elu ar fi datu ocaziune la belulu Judeiloru, pentru ca se nu debueasca a responde asupra administratiunei sale celei scelerate. Suptu elu gema tier'a Judeiloru de bande de rapitori si ucidiatori, cum si de profeti mentiuonosi. Sect'a strensucredinciosa a Fariseiloru era in deplena acceptare cumca se va areta Messia; pentruca ei tieneau legea, observau toti articlii aceleia cu cea mai mare rigore, ajunau multu, si se rugau si mai multu, pentru aceea se tieneau de Israeliti; forte pii, era nu de aceia, cari au sacrificatu lui Baal si Mooch si au ucisu profeti. Inse nu si-duceau amente de crucea, ce au redicat'o nici de acela, pre care lu crucifisera. Acumu fiendu asupriti prin pagani, cugetara ce se rescole asupra loru, sperandu cumca Ddieu au va lasa pre poporulu seu. Dar' ei restignindu

pre mantuitoriulu lumei, versara sange nevinovatu, si peata aceea debuea se o stearga prin o pena aspra.

Revolutiunea Judeiloru erupse mai antaiu in Cesarea Palestinei, de acolo se estense si preste cetatile si satele din tiera, in an. 66 d. Chr. Si intre Indei din tierile marginasie domnia o ferebere extraordinaria si fiendu ei pentru postu loru de dobenda, pentru sumetia si nerusinare stetea in ura tare mare la Romani, revolutiunea din Palestina era ore cumu unu presemnu, pentru inceperea unei persecutiuni infricosiate asupra Judeiloru din totu imperiulu romanu. Asia in Cesarea siriaca se ucisera 20,000 Judei, in Schitopolea 13,000, in Alesandria 50,000, in Damascu 10,000. s. a. Prin acesta amaretiunea Judeiloru din Palestina crescu pana la gradulu furiei; in Ierusalimu partidă revolutionaria suptu Elezaru dobendi precupanire, ca ucise pre Pontificele masimu, si pre multi barbati demni, si arse bartiile de detoria. Din tote partile alergara bande intr'acolo; costitutiunea vechia debuea se se schimbe cu o costitutiune democratica. Idumeii inca luara parte la revolutiunea Judeiloru. Soldatii lui Agrippa si ai lui Gessiu Floru debuira a se supune, si pre lenga capitulatiune fura macelati. Atunci venindu Cestiu, locotenentele de Sira, ocupă Bezetha si reterindu, fu batutu de Judei; acumu postu de bataia a Judeiloru nu mai cuuoscea nece o margine, pentru ca credeau ca Ddieulu parentiluru loru e cu densiu.

Pre acestu tempu la Romani imperatia tiranulu Nero. Acesta vediendu ca rescol'a Judeiloru imbraca o facia de totu seriosa, tramese asuprale pre Vespasianu in 67 d. Chr, carele dela Antiochia in Sira strabatuse pana la Galilea; pre candu fuluseu Titu nevali din Egiptu. Iudeii facura o opunere desperata; dupa ce Vaspasianu ocupă fortareati,

Iothapata, nu capeta nece unu captiv, afara de cateva mueri, pentruca Iudeii mai volira a se ucide ei insii pre sine, decatu a cadé prensi in manile Romaniloru. Conducatoriulu lor Iosefu, preutu si mai tardiu istoriculu acestei batai, fugi dinpreuna cu 48 Iudei in o fontana adunca; astfelu de fontane erau in stancele de varu a le Palastinei forte multe, si preste ogliada apei in tempulu celu mai vechiu se sapau pesceri laterali, cari in bataia sierbeau ca locuri de scapare. Socii lui Iosefu cei prensi aruncara sorte, se mora pre rendu, si acesta o continuara pana candu remase numai elu, si cu unu sociu al' sei in vietia; pre sociulu seu lu svatui se se dea in gratia Romaniloru; Iosefu fiendu dusu inaintea lui Vespasianu, dupa ce i profeti redicarea aceluia pre tronulu imperatescu. Iosefu conservatu ca presu.

Dupace Vespasianu de legionele din Mesia si Oriente fu chiamatu in contra lui Vitelliu, se duse in Italia si conducerea belului iudaicu o incredinta lu luu seu Titu. Acesta porni incetu catra Ierusalimu, locul bataliei, si lasa tempu la multe mii de Iudei, ca se se adune la serbarea pascieloru; atunci numai decatu fu impresurata cetatea cea plena de omeni. In 7 Maiu an. 70 d. Chr. se incepu asediarea. Ierusalimulu era forte tare atatu dela natura catu si prin arta; in se constantiei si artei belice a romaniloru nu se puteau murii oppune nici turnurile, ba chiaru nece insasi furia Iudeiloru. Prin asvirirea berbecelui de arama care cumpaneau cateva mii centenari, sfarmau petrute cele mai tari; balistele spargeau bucatl intregi de stanca; asia murulu de antaiu fu despicate indata. La 15 di dupa asedia, Romanii petrunsera prin murulu celu de antaiu; cinci dile dupa aceea prin al' doilea muru, dar' aici fura respinsi cu perdere. La a patra di dupa respingere, si-indreptara ataculu asupra fortaretiei Antonia, carea apera purtea acesivera a Beserecei. Dupa o osteneala nespusa si cateva perderi le sucese asaltulu asup'a acestei intaritari. Iudeii si-considerau pucinu viatia, numai deca putea face dauna romaniloru. Dar' acestia steteau inde-reptulu siantiuriloru sale si Iudeii de multeori nu poteau a nimeri; pre candu ei diu contra pre acestia, prin aruncaturi cu totu felulu de instrumente belice i raniau si ucideau. Cetatea mai era inca

cuprensa si cu luptele conducatoriloru iudaici. Eleazaru, Ioane si Simeone; in decursulu acestoru lupte isbutira foceri, care consummara o parte din provianturi. Acumu indata se senti lips'a midloceloru vietiei; de aci urma o fomete carea consuma vietia la mai multe mii de Iudei. Dupa insemnarea lui Iosefu, pana la 1. Iuliu pre o sengura porta se aruncara afora pan' in 115000 cadavre; sortea acesta i ajunse mai vertuosu pre cei seraci, cari n'aveau nece o rudenia, ca sei inmormenteze. Dupa marturisirea desertoriloru iudaici fura aruncate 600,000 cadavre preste murii cetatiei. Cu tote aceste opunerea Iudeiloru nu si-perdu din putere; insedaru i ambia Titu cu gratia deca se voru supune; insedaru demanda a se ucide cateva mii din cei prensi, pentruca se bage frica in ceialalti Iudei; ei remasera cerbicosi, si asceptau pre Mesia. Dupace atacá Titu besereca, in 6 dile nu putu opera nemicu la fundamentulu porticului reseriteanu al aceleia; atunci militarii dedere focu cetatiei si o asaltara cu scari. Iudeii in strentorarea asaltulu dintru inceputu nu bagara samea de focu, pan' candu acela se incinse dela unu edificiu la altulu; in acestu tempu Romanii strabateau inainte ucidiendu. Unu militariu romanu dede focu si beserecei, carea asemene incepua arde; insedaru demandá Titu a o stenge; caci foculu se incinse preste totu si consuma intregu edificiu celu pomposu; 6000 Iudei asceptau in culmea beserecei miracululu, care se i mantue din nevoia cea mai estrema; dara perira si ei ca toti cei alti operatori ai beserecei, in 9. Aug. Totusi cateva mii furibundi se mai tienura in cetatea superioare pan' in 11. Septemvrie, candu desperanduse si accia, parasira turnurile intarite si murii, si cautara in fuga mantuintia. Romanii si continuara mecelulu fora crutiare, pana candu se ostenira. Tota noptea si in diu'a urmatoria arse Ierusalimulu. Asia cetatea santa apuse in flacari si in sange; numai trei turnuri ale lui Erode mai remasera standu, pentruca posteritatea se recunosca, ca ceintaritari gigantice ocupara Romanii. Preste unu milionu Iudei perira prin fomete si arme; 97,000 fura prensi, si parte tramesi ca se lucre la mine, parte venduti ca sclavi, seau espusi in cercu in contra animariloru selbatice si a gladiatoriloru. Inca si acum mai sta arculu triumfalu, prin carele Titu cu armata sa cea invingutoria intrase in Roma. Se mai afla inca si banii taiati in memori'a acestui evenimentu, pre

*) Balliste se chiama instrumentele, cu care in vechime se spargeau murii.

cari se reprezintă o muiere plangându și sîdindu cu capu plecatu suptu unu arbore de finicu, și dedesuptu aveau inscripțiunea: I u d a e a c a p t a .
1855.

D. I. I. R u s u.

DIN NOTIȚILE STATISTICE.

але принцълі Ніколае Свѣдъ дела 1852.

КАНЪ III.

Деспре продѣктеле Молдавіеі.

Молдова, фъръ дѣ а фі ашезатъ дн вътерѣл климателор рѣчи, есте рѣглатъ аконеригъ къ пѣвъ дн върѣл знеі пѣрді а аызлі че ціне де ла треі пѣвъ ла чінчі лѣні. Продѣктеле сале се кѣрпндѣ дн фелікріле афлѣтоаре дн церіле речі ші дн ачелеа але климателор сгѣтѣрате. Дн днпѣрѣдіа вецеталъ, се тѣрѣінескѣ де зна парте, дн те-стѣакѣнѣ, томізі ші шпеапѣні; ші де алта дн віе ші понѣноі. Родіѣл, масліѣл, портокалѣл, сто-кѣнѣл, нѣ потѣ се тѣрѣаскѣ дакъ нѣ ворѣ фі адъ-постіді дн тіміѣл ернеі, кіарѣ ші віеа арѣ пері дакъ нѣ і сѣрѣ арѣнка зѣс стѣгѣ де цѣрѣл дн лѣна лѣі Октомѣріе че о фѣреште де гѣндѣреа въгѣрлілор речі. Днпре череале нѣмаі грѣл ші сакѣра, каре сѣтѣнате тоатна сѣферѣ аспрїміле ернеі, ші дѣкѣ ші ачѣсгеа тѣрѣвѣскѣ копѣрїте къ пѣвъ.

Дн днпѣрѣдіа анімалъ се гѣсескѣ маі тоате фелікріле афлѣтоаре дн чеалалѣ парте а Евро-пѣі. Насѣрїле тѣрѣкѣтоаре сѣтѣ къ дѣвелшѣгѣре; сігарїі сосѣскѣ дн лѣна лѣі Маргіе; векаділе дн-дѣтѣ дѣнѣ ачѣсгеа, пренелїде ле ші крїстеїі не ла сѣфрїшіѣл лѣі Аурїліе; днпре ачѣсте пѣсѣрї тѣр-кѣтоаре нѣмаі пренелїда маі рѣтѣне дн царѣ ші фѣче зѣна сѣл доѣе клочїтѣрї.

Днпѣрѣгѣреа векаділор се тѣтїмѣл дн Ізліе дн Августѣ, пренелїділе дн Август дн Септем-прїе, ші сігарїі дн Октомѣріе; пѣсѣрїле ачатїче прѣкѣт ші ачеле рѣнарїде, пѣрѣсѣкѣл цѣра дн кѣр-сѣл ернеі; нѣмаі сіогѣра погѣрїоѣа чѣвнїе, че есте кѣносѣтѣ дн Молдова, рѣтѣне дн царѣ, дѣсѣ ернеле преа дѣсѣрї лї днпѣрѣдіеазѣ соїѣл. Мѣндіі че дѣнїгѣ шарїїнеа Трансїлванїеі сѣтѣ днпѣрѣдіі де зрїні, де черѣі, де віерї, де кѣ-прїоар, де кѣкомі сѣлварїї ші де гѣнѣнїе. Тѣ-рѣгоареле сѣтѣ рѣре ші нѣ сѣтѣ вътѣмѣтоаре, Пѣнїтї се скотѣ дн Дѣлѣреа, дн рїрїле че рї-

реазѣ цѣра ші дн іазѣрї. Днпре пѣнїтї дн Дѣ-пѣреа се дѣсѣтѣлѣ моронѣл ші нїсѣтрѣл, днпре чеї дн рїзрї, нїсѣтрїі ші пѣстрѣвіі: дѣсѣрѣшїтѣ іазѣрїле аз днпре алѣ пѣнїте ші крѣні, шїгїзї, шалѣл ші рѣчі.

Апеле въхноасе кѣрпндѣ о тѣлїдїме де лїаї-торї, дн каре се еспѣрѣтѣзѣ о дѣсѣтѣнѣтоаре парте.

Днпре інсѣйте пої нѣ вомѣ арѣга де кѣтѣ по ачеле че аз о днрїзрїре асѣпра соартеї омѣлї, аша сѣтѣ: гѣндѣчїі, каре адесеорї дѣсноаїе прїмѣ-вара арборїі родїторї де фѣрѣзеле лор дндатѣ че даѣ; лѣкѣстеле каре дн порочїре нѣ вінѣ дѣ кѣтѣ дн рѣстїнѣрї рѣрї сїре а котрїні сѣчерїшѣрїле; кѣрѣвѣшїі че тае пѣлѣтеле челе тінере ші фѣрѣ-зеле де віе не знде потѣ арѣнѣе. Днсѣрѣшїтѣ зѣс соїѣ де гѣндѣчї каре, дн аніі кѣндѣ пѣоїле сѣтѣ рѣре, сѣтѣ сѣкѣл грѣнѣтелѣ днпїнѣте де а дѣспїка ші фѣкѣ сѣ піарѣ спїкѣл. Скорпїеа ші алте інсѣкте венїноасе кѣвенїте климателор калдо нѣ се афлѣ дн Молдова.

Пѣтѣнтѣл Молдовеі де шїї вогѣтѣ дн лївѣлї, дѣсѣї департе де а фі вѣстїтѣ прїн фѣрѣктеле сале; рѣнѣле ші тереле сѣтѣ фѣрѣктеле челе маі къ дѣвелшѣгѣре ші челе маі котѣне. Мереле дом-пѣнїтї сѣтѣ челе маі дѣсѣтѣнате прїн тѣрїшеа ші фѣрѣтѣседа лор, чїрѣнѣле ші перїле каре дн че дн че се маі дѣвѣлѣтѣдѣскѣ, се сокотѣ де адоѣа тѣнѣ; дѣсѣ дн дѣперѣ фѣрѣктеле нѣз ачел гѣстѣ ка дн церїле знде клїма лї есте маі фѣворѣвїлѣ. Флорїле, лѣгѣтѣле ші кіарѣ карнеа анімалїлор сѣ-фѣрѣ ачѣастѣ днрїзрїре, каре рѣстрїнде фѣкѣлѣтѣ-діле лор тірѣсігоаре сѣл гѣстоасе.

Молдова продѣче вінѣ де калїтате вѣнѣ. Под-горїїле Одовештілор, але Котнарѣлї ші Хѣнїлор сѣтѣ фѣїмоасе. Продѣктѣл лор кѣндѣ есте кѣлѣ-тѣтѣ ші віне пѣстрѣтѣ, поате сѣ се алѣтѣрѣзе къ віпаде ле Рїнѣлї. Анімалїле дѣместїче сѣтѣ дн-зѣстрѣте къ зѣс нарѣкѣтѣрѣ вѣлндѣ, челе карне-тѣн-кѣтоаре, прѣкѣт: лѣнїі нѣ аїзїорѣ гѣрдѣл крѣзі-теї че лї се дѣсѣшѣнїте; нѣмаі дн тіміѣл знеї ернї асѣре ші дѣделѣнѣгѣтѣ, хѣмесїді де фѣоате, ші се арѣнкѣ асѣпра вре знїі дѣрѣтѣнѣл сіогѣратїкѣ.

Ачѣсте овсѣрѣвдіі дѣперѣале ші кѣрпнїзѣтоаре, сѣтѣ зѣрате де о поменклатѣрѣ де продѣктеле чѣлор треі днпѣрѣдіі кѣносѣтѣге пѣвъ асѣтѣзі дн Молдова. Ачѣастѣ поменклатѣрѣ есте де Domnia Medic ші Колонел Чїхѣкѣ, фѣсѣгѣл профѣсор де Історїеа Натѣрѣл ла Акадѣміеа дн Ізмі, ші знѣл дн ачѣїа че аз контрївїтѣ маі тѣлѣтѣ ла фѣндѣрѣе

шї кабинетъ че кзиринде асгъзи тоате animalie
шї продуктеле кзоскзге але пъмънтзлї Молдо-
вей прекут шї маї макте продуктеле стрейне кпъ-
тате prin скимъ.

ПРОДУКТЕЛЕ МОЛДАВИИ

din

Къ те шї треї имперїиле патзрей.
I. animaliele.

Съгътоаре.	Mamalia.
Къчеле	Canis.
Лъпл. C. Lupus.	Вълпеа. C. Vulpes.
Мжда.	Felis.
Мъда сълватикъ.	F. Cattus.
Ждеръл.	F. Linx.
Джоръла де касъ.	M. Foyna.
Bidra.	Латисл. M. Putorius.
Bidra вългаръ.	Lutra.
Брсъл.	L. Vulgaris.
Брсъл тохорът.	Ursus.
Бърскъл.	U. Arctos.
Бърскъл вългар.	Meles.
Аричїл.	M. Taxus seu vulgaris.
Аричїл европееск.	Erinaceus.
Шоаричеле дъ вот аскъдїтъ.	E. Europaeus.
Къртїда.	Sorex.

РОЗЪТОРЕЛЕ

Веверїда.	Talpa Europaea.
Веверїда ромїе.	ROSORES.
Веверїда съръ саз негрїчоасъ.	Sciurus.
Шоаричеле.	S. Vulgaris.
Шоаричїл нестригъ.	Mus.
Гъзганъл кълтор.	M. Cricetus.
Шоаричеле де пдъро.	M. Vulgaris domesticus.
Хїпздеъл.	M. Sylvaticus.
Хїпздеъл де къмп.	Hypodeus.
Хїпздеъл амфибиатїл.	H. Arvalis.
Епърїле.	H. Amphibius.
Епъреле де къмп.	Lepus.
Епъреле де моск.	L. Timidus.
Лїліакъл.	L. Cuniculus.
Лїліакъл вългар.	Vespertilio.

РЪМЕГЪТОАРЕЛЕ.

Бозл.	RUMINANTIA.
Бозл domestic.	Bos.
Капра шї оаїа.	B. Taurus.
Антилопъ.	B. Bubalus.
Антилопъ хоръада.	Capra.
	Antilope.
	A. Rupicapra.

Червъл.	Cervus.
Червъл Елаф.	C. Elaphus.
Калъл.	Къпрїоара. C. Capreolus.
Асїнъл.	Equus.
Поркъл селватїк.	E. Asinus.
Поркъл domestїк.	Арег.
РЪНАРЦЕЛЕ.	Porcus.
Вълтъръл.	ACCIPITRINAE.

Вълтъръл тохорът.	Vultur.
Вълтъръл сър.	V. Fulvus.
Фалконъл.	V. Cinereus.
Фалконъл de mare саз Пажъра.	Falco.
Фалконъл Islandїк.	F. Albicila.
Фалконъл хълъб.	F. Candicans.
Фалконъл шърпїлор.	F. Palumbarius.
Блеъл вълпътъ.	F. Serpentarius.
Бїндереъл.	F. Cyaneus.
Бъфна.	F. Aesalon.
Бъфна- S. Bubo.	Strix.
Бъфна алъко.	S. Aluco.
Бъфна скопсъ.	S. Scops.
Къкъвейка.	S. Noctna

КОРБІЛОР.

Лъпл врьвїлор.	Lanius aut Pica graeca
Лъпл врьвїлор чел mare.	L. Excubitor.
Л. врьвїлор чел мїк.	L. Minor.
Л. врьв. не спїнаре ромїетїк.	L. Spinatorquus.

Корвъл.

Корвъл de арътъръ.	Corvus.
Чоара неаргъ.	C. Frugilega.
Станка.	C. Corone.
Чороїл.	C. Cornix.
Монедъла.	Monedъла.

Кодофана.

Гайда.	P. Glandaria graculus.
Дътвръванка.	Coracias.
Дътвръванкъ гаръла.	C. Garrula.
Дътвръванка ориенталъ.	C. Orientalis.
Галгъръл.	Galbula.
Галгъръл галъбл.	G. Flava.
Гразъръл.	Sturnus.
Гразъръл вългар.	S. Vulgaris.

КЪНТЪТОАРЕЛЕ. PASSERES SEU OSCINES.

Мерла.	Merula.
Мерла неаргъ.	M. Atra.
Мерла де апъ.	M. Turdus.
Прїнзъторъл de мъште.	M. Aquatica.
Прїнзъторъл de мъште ченшїл.	Muscicapa.
Прїн. de мъште неаргъ.]	M. Avicula Cinerea.
Прївїгїтоареа.	M. Avicula atra, muscis vesci solita.
Окїї возлї.	Luscinia.
	L. Troglodyta.

Прів. de анъ. L. Turdina.
 Пентъвънъ. L. Phoenicurus.
 Кодоатъра. Motacilla.
 Код. альб. M. Alba, Код. галънъ. M. Flava.
 Код. неаръ. M. Lugubris.
 Чокърліа. Alauda.
 Чок. de кѣмп. A. Arvensis. Чок. кѣкзегъ A. cristata;
 Пігігоіа. P. major aut fringillango.
 Пігігоіа mare. P. major aut fringillango.
 Пігігоіа вълът. P. Coeruleus.
 Під. Pendulina. P. Pendulinus.
 Під. къ коада лънъ P. Caudatus.
 Пресъра. Emberiza.
 Пресъра съръ. E. Milliaris.
 Пресъра галънъ. E. Citrinella.
 Пресъра de грѣднъ. E. Sepiaria.
 Пресъра de мѣте. E. Montana.
 Кокотраостес вогъ-гросъ. Coccothraustes.
 Ботгросъ. Fringilla.
 Бравіа de касъ. F. Passer.
 Бравіа de кѣмп. F. Montana.
 Стіглънъ. F. Carduelis.
 Локеіа-Папагалъ de брази. Loxia.
 РЪНДЪНЕЛЕЛЕ. HIRUNDINES.
 Ръндънеаза. Hirundo.
 Рънд. de царъ. H. Rustica. Рънд. de касъ. H. Urbica.
 Лъстънъ. H. Riparia.
 Ръндънеаза de zidіърі. Cypselus.
 Ръндън. de zid анъс. C. Apus.
 Капрімългъ. Caprimulgus.
 Капр. de Европа. C. Europoeus.
 АКЪЦЪТОАРЕЛЕ. PICULAE
 Прігоареа. Meopis.
 Прігоареа вългаръ. M. Apiaster.
 Пъпъза. Urupe.
 Пъпъза Еропс. U. Eropis.
 Къкъл. Cuculus.
 Къкъл европиеиск. C. Canorus seu Nostras.
 Чокъпътоареа. Picus.
 Чок. неаръ. P. Martius. Чок. верде. P. Viridis.
 Чок. пестрідъ. mare P. Major, Medius,
 міжлоціе, мікъ. Minor.
 Ізпъс. Junx.
 Ізпкъл торкъвіла. J. Torquilla.
 Порътваріі. Columba.
 Порътвъл Палъмъс. C. Palumbus.
 Порътвъл Енас. C. Oenas.
 Порътвъл вълът. C. Livia.

Търтреаса. C. Turtur.
 ГЪНИМЕ. GALINAE
 Гъна de пѣдъре. Tetrao.
 Къкошъ сълварік. T. Urogallus.
 Гънъша. T. Gallina Corillorum.
 Ірѣнка. T. Bonasia.
 Пѣтрънїка. Perdix.
 Пѣтр. ченъшіе. P. Cinerea. Пренеіга P. Coturnix.
 Пікереа. Numida.
 Кърканъл къкошъ пѣн. Gallo-Pavo.
 Пъвъл. Pavo.
 Пъвъл вългар. P. Vulgaris.
 Пъвъл аль. P. Alba.
 Къкошъл. Gallus.
 Къкошъл зріеш. G. Giganteus.
 Къкошъл кред. G. Crispus.
 Дрокіеа. Avis Tarda.
 Дрокіеа вългаръ. A. Tarda vulgaris.
 Спъркоаїка. A. Otis minor.
 Нагъцъл. Charadrius.
 Нагъцъл вългар. C. Vanellus.
 Къкоара. Grus.
 Къкоара ченъшіе. G. Cinerea.
 Къкоара вергъръ. G. Virgo.
 Кокостъркъл. Ciconia.
 Кокост. аль. C. Alba. Кокост. перъ. C. Nigra.
 Лопъцїка. Platalea.
 Бътланъл. Ardea.
 Б. ченъшіе. A. Cinerea major.
 Б. рошіетік. A. Purpurea
 Б. mare аль. A. Egretta.
 Б. мік аль. A. Garzetta.
 Бъхаїа. A. Stelarius aut Buttorius.
 Б. de поапте. A. Nycticorax.
 Б. перъ вългар. A. Nigra vulgaris.
 Бътланъл аль. A. Alba.
 Бътланъшъл. A. Minuta.
 Ібіс. Ibis.
 Ібіс кастаніс. I. Falcinellus.
 Нъшменіс. Numenius.
 Нъшменіс търнат. N. Arquatus.
 Бекацъл. Scolopax.
 Бекац. дъветшнен. S. Gallinago.
 Бекацъл моршнен. S. Gallinula.
 Трінга. Tringa aut Glareola aut Cinclus.
 Тотанъл. Totanus Glottis.
 Гъна de mare. Glareola.
 Крістеїа. Rallus genistarum aut Ortyx
 gometra.

Крѣстѣл де апъ. R. Aquaticus.
Гѣйна де апъ. Fulica aut Galina
aquatica.
Лешѣа вългаръ. F. Vulgaris.
Лешѣа рошиетѣкъ. F. Columbus.
Рѣндънеа де маре. Sterna.
Рѣндънеа де маре вългаръ. Sterna hirundo.
Рѣндънеага пегрѣчоасъ. S. fuliginosa.
Пѣскарѣл. Ispida nostras aut Alcedo
fluviatilis.

Пѣскар але. I. Argentea.
Гѣпска. Anser.
Гѣпска вългаръ. A. Vulgaris.
Гѣпска сълватѣкъ. A. Ferus aut silvestris.
Левѣда. Cygnus.
Кѣкова. C. Ferus.
Раца. Anas.
Раца воташъ. A. Boschas aut Sylvestris.
Готка. A. Vera aut torquata.
Раца тѣкъ. A. Minor.
Раца тѣрчеаскъ. A. Moschata.
Раца пегръ. A. Nigra.
Батка. Pelicanus.
Батка аль. P. Onocrotalus.
Карво. Carbo.
Кѣфѣндачѣл. Columbus.
Кѣфѣндач. зрекетъ. C. Major Cristatus.
Кѣфѣнд. арктѣк. C. Arcticus.

АМФИБИЛЕ.

AMPHIBIA.

Броаска цестоасъ. Testudo.
Броаска цестоасъ гречеаскъ саз де зскаг. T. Graeca.

Броаска цестоасъ де апъ. T. Fluviatilis.

САБРИ.

SAURI.

Шопѣрла. Lacerta.
Шоп. ченъши. L. Cinerea minor.
Шогър. верде. L. Agilis aut Viridis.

ШЪРНИ.

SERPENS.

Невенѣнос. Coluber.
Колвер леѣ. C. Levis.
Колвер патрѣкс. C. Natrix.
Шѣрпеле де апъ. Hydrus.

БАТРИХИ.

BATRACHII.

Нѣпѣрка. Salamandra.
Нѣпѣрка пѣтатъ. S. Maculosa.
Нѣпѣрка де апъ. S. Aquatica aut laticauda.

ФЪРЪ КОАДЪ

SINE CAUDA.

Брѣска де ѣрвѣ. Hyla.
Броатѣкъ. H. Arborea.

БРОАСКА.

РАПА.

Броаска перде. R. Esculenta aut Viridis.
Броаска де апъ. R. Aquatica.
Брѣска рѣчоасъ. Bufo.
Бр. р. ченъши. B. Cinereus.
Бр. р. фокоасъ саз Бомбина. B. Igneus.
(Ва зрѣа.)

Iamii, 16. Dec. 1855.

ДОМЪЛЪ МЕЪ!

Дн епѣстола mea din Londra, 2. Septembrie 1855, в'ам днштинатъ не скъртъ, къ ам възвѣтъ дн бѣблиотека Bodleiana de ла Оксфорд, Тетра вангелѣл скрѣкс де монахъл Гаврѣл ла анъл де ла Фачереа лѣте 6937 (адекъ 1429 дънъ Хр.) дн Монастерѣл Неамѣл din Moldavia, пентрѣ Домълъ Александър ши Доамна Марина, де не каре ми ам лѣтѣ ши потѣде. Дни паре рѣкъ скъртѣмеа тѣмълѣ нѣ м'аъ ѣертѣт агънѣ а вѣ скрѣтѣи мѣлѣ, къ амъ фѣ мѣлѣмѣтѣ, къ парте вѣрѣосѣтѣеа знора, парте амъ фѣ тѣмѣт алтора дрѣмълѣ де ани чѣче чѣлѣ де чѣлѣ лѣксѣни.

Еатъ акъмѣ вѣ трѣмѣт знеде дн потѣде че ми ам пѣтѣтъ лѣа, ши дакъ ле сокотѣи а фѣ де ѣнтересъ, тречѣдиле дн фоѣле Dania вѣсгрѣ.

Дн анъл 1854, Домълъ Епѣкс О. Коксе, А. М. ѣновѣблиотекѣрѣл бѣблиотекѣ Bodleiana din Оксфорд комѣсе зѣн каталогъ де манъскрѣптѣле че се афѣл дн ачеа бѣблиотекѣ. Дн партеа а треѣа трѣкъ манъскрѣптѣле гречѣнѣтѣ ши лѣтѣнѣтѣ аша нѣмѣте Канѣвѣчѣне. Ла парѣна 105, пѣтерѣл 122, дѣсетѣмъ:

Карте лѣзрѣкъ не мемѣранъ дн фоѣло, 312 фоѣ, скрѣкс ла анъл 311Z (адекъ 6937 де ла Adams, саз 1429 де ла Хрѣстоа) къ шѣна зѣнѣ кълѣгъръ а нѣме Гаврѣл, дн Молдаѣна. Чѣде партеа евангелѣи провѣзѣте къ тѣлѣрѣле канѣтелѣрѣ, сѣтарѣле Теоѣлактъ, ши лѣстрѣте къ ѣмѣнѣлѣ евангелѣинѣлѣрѣ.

Не тарѣне се афѣл трѣдѣчереа гречѣскѣ а евангелѣлѣрѣ скрѣкс де о шѣлъ дн тѣмърѣле маѣ дн коче. Ла ачѣстеа се адалѣе сѣнаксѣрѣлѣ мѣнолѣрѣлѣ, ши адалѣе де фѣлѣлѣ ачѣста. Не фѣда дѣнаѣте се афѣл о потѣдъ асѣра ма

пскриптѣлѣи дн лимва италианъ каре сѣлъ аша:*)

„Евангелиа дн лимва илѣрикѣ, с'ав скриет дн Молдовалахиа дн ordinea Domnei soției lui Alexandru la anul 6637 дн 13. Martis, Je sнз Мопахъ, азме Гавриѣл фѣлз лѣи Брѣх, дн снз монастерѣи че се цине де Церманѣи. Литерѣе снжт фбрте фрмбсе, днсѣ еспресѣвнеа вариѣзѣ тѣлѣ, маѣ дн фѣкаре лимѣ, аша дн кѣтѣ нѣ сѣ пбге днцелѣре де кѣтѣ нѣмаѣ де кѣтѣрѣ чеѣ че кѣносѣкѣ преавѣне лимва рѣсѣскѣ шѣ копѣнскѣлъ евангелиѣи. Дѣепѣринда апоѣ се афлѣ дн idiomѣ, кѣчѣ ачѣсга се депѣртѣзѣ де idioma рѣсѣскѣ, прѣкѣтѣ се депѣртѣзѣ idioma тосканѣ де чеа венецианѣ. Снжт тотѣ ачѣле кѣвинте, днсѣ нѣ снжт респѣкатѣ тотѣ дн ачѣламѣ modѣ. Ортография е дѣверѣ дн фбрте тѣлѣ докѣрѣ, шѣ де ла ачѣсга атѣрѣ дѣверѣсѣтѣга пропѣнѣи. П. Е. „Все мне предака сѣат,“ се афлѣ скриет дн евангелиѣ „Всѣа мне предана сѣт,“ (**)

Ла фѣкаре евангелиѣ се адавѣ свѣтлѣсем-парѣа авторѣлѣи. Чеа дела фѣнѣкѣлѣ кѣрѣнѣи снжт аша:

**БЛГО ИЗВОЛѢНТЕМ. ШЦА. ИНА ОУЧЕНТЕМ СНА-
И СВЕРШЕНТЕМ СТГО ДХА. ОУИНУСИ ТЕТРА-
ВУГЛЪ.**

**ВЪ ДНИ БЛГОУЧЕСТВА № ХО ЛЮБИВАГО ГНА
ІѠ АЛЕКСАНДРА ВОЗВОДЪ. ГОСПОДАРЪ ВЪСІИ**

*) Catalogi Codicum Manuscriptorum bibliothecae Bodleianae. Pars tertia Codices graecos et latinos Canonianos complectens. Confecit Henricus O. Coxe. A. M. Hypobibliothecarius. Oxonii 1854. — Pagina 105 Numero 122. Codex Illyricus membranaceus in folio. ff. 312. anno 3045 (1429) manu Gabrielis cuiusdam Monachi in Moldavia exaratus Evangelia quatuor titulis capitum, Theophylacti argumentis et imaginibus Evangelistarum pictis Mustrata, nec non Versione graeca quoad Evangelia, in margine, manu recentiore scripta. Subjiciuntur synaxarium, Menologium, et alia ejusdem generis. Praemissa est notitia de codice, italice scripta, quae incipit:

**) L'evangelio in lingua illirica fu scritto in Moldovalachia per ordine dela principessa moglie d'Alessandro, l'anno 6637 13. Marzo, da un certo Gabriele Monaco, figlio di Urih, in un convento appartenente alla Germania. Li caratteri sono di una eccellente perfezione, però nell' espressione multo differenti, quasi in ogni riga, cosicche non puo essere intelligibile che da piu pratici della

**ЗЕМЛІ МОЛДОВАХІСКОИ. И БЛГОУЧСТИВОИ
ЕГО ГАДИ МАРИНЦИ. ЕЖЕ ОНАЖЕЛАНТЕ. МЗРА
ЖДЕГШИСА ЛЮБВИ. ХВЪХ СЛОВЕЗ РАЧИТЕЛ-
НИЦА. ПЕТЦАТЕАНО ДАДЕ ИСПИСА ТО БЛЪ
ЗЦАЪ.**

**И СВЕРШИСА МЦА МАРТА ВЪ ГИ ДНЪ.
РАКОМЪ ВАВРІИЛА МОНАХА СНА ОУРИКОВА. ИЖЕ
ИСПИСАЛЪ ВЪ НКМЪНОМ МОНАСТѢРИ.**

О тѣлѣ modѣрѣ аз традѣсѣ ачѣсга дн лимва италианѣ прѣкѣтѣ, зрѣмѣз: „Кѣ винѣкѣвѣжѣта-рѣа тагѣлѣ, днвѣзѣтѣга фѣлзѣи шѣ деплѣнѣрѣа снѣрѣтѣлѣи снжтѣ с'ав фѣкѣтѣ ачѣсѣтѣ тетравангѣлѣи не тѣмѣлѣлъ дрептѣ крѣдинѣосѣлѣи шѣ еллавиѣосѣлѣи Domnъ Ioan Alexandru Voivoda, Domnъ а тотѣ дѣарѣа Молдовалахѣи, шѣ аз крѣдинѣосѣи салѣ сѣдѣиѣ Марѣи, карѣ апрѣнѣсѣ фѣндѣ де амѣрѣа кѣвинтелѣрѣ лѣи Хрѣстѣс, аз поѣтѣтѣ ка сѣ се скриет ла афлѣ 929 лѣна лѣи Martis дн 13 зѣле, кѣ тѣна лѣи Гавриѣл монахѣл, фѣлзѣ лѣи Брѣхо, карѣле скриет дн четѣга Ванимѣско.“ (**)

Маѣ сѣсѣ кѣвинтеле вѣ неамѣскомъ Monasteri (дн Monasteriѣл Neamѣзѣл) сѣз традѣсѣ, in un-convento appartenente alla Germania (дн снз monasteriѣ че се цине де Церманѣи), аѣчѣ се дѣконѣзѣ кѣ литерѣ латѣне, дарѣ апоѣ monasteriѣл се прѣфачѣ дн четѣга. Ачѣсга дѣде motiѣв знѣи четѣторѣи сѣ днсемѣзѣ кѣ плѣтѣлѣлъ не ачѣсѣмѣи наѣнѣ: „Oare unde се афлѣ четѣга Ванимѣско? Ла карѣ рѣспѣнде тотѣ елѣ: „Кѣ проѣвѣлитѣга ла

lingua Russa e dell' istoria dell' evangelio, e la differenza consiste nell' idioma, come differente e l'idioma toscano dallo veneziano. Vi sono le stesse parole, ma non espresse ugualmente. L' ortografia in moltissimi luoghi e differente, e da questa dipende la differente pronunzia. p. e. vse мне предана сѣт. nell' evangelio e scritto vsia мне предана сѣт.

*) Colla benedizione del Padre, dottrina del Figliuolo, e perfezione dello Spirito santo. Si e fatto questo Tetra-vangelio nel tempo dell' ortodosso e divoto Padrone Gio. Alessandro Vajvoda (Palatino) Padrone di tutta la Terra Moldavo-Valaca e dela fedele sua moglie Marina, la quale accesa delle parole di Cristo, supplicando: ha voluto che sia scritto. Anno 929 compito nel mese di Marzo il giorno 13-colla mano di Gabrielle monaco, figlio di Uricova, ill quale scrisse nella citta di Vanimesco.

Bidins. — Дн валътареа литерилоръ кърилече май
свѣс се лъѣ д дрептъ 600, аичи се іеа дрептъ 400.
Дін ачестъ дін зрмъ се dedesse фалсълъ реска-
татъ пентръ аниі де ла Христосъ, кзмъ се аолъ
днсемпатъ тотъ не ачешаші націнъ.

Аниі Ереі гречилоръ 6437

Свѣтраѣ 5508

Ръмжне 929

Евангеліа дінтъиз де ла Матѣиз днчепе аша:

ΕΝΙ ΤΩ ΜΑΤΑΙΕΑ ΣΤΟΙ ΕΥΓΛΙΕ.

Кнѣга рѣдѣтѣа Іуѣха сѣна дѣла сѣна дѣбра-
дмаѣ дѣбрадмъ роди Ісаака.

Чѣа де пе зрмъ дѣла Іоан днчепе аша:

ΕΝΙ ΤΩ ΙΟΥΑΝΝΑ ΣΤΟΙ ΕΥΓΛΙΕ.

Въ стѣа и велѣкаа недѣа пасуѣ.

Въ начѣло бѣ слѣво, и слѣво бѣ къ всѣу,
и бѣ бѣ слѣво. *)

Кредѣмъ къ есте де прѣосъ де а контѣнза
тестѣа май департе, четиторѣа ва ѳі дн старе
сѣ жѣдече дін ачестѣа деспре валѣбреа манскрѣп-
тѣаі днпрегъ.
А. Т. Л.

*) Бнеле слове трѣвѣаъ се вѣпъ не деасъпра, чѣа
че дн тѣнарѣз нъ се потѣ вѣне репрѣдѣче. Р.

ВЪДЪВА ДІН КІНА.

Коло'н деара, знде креште
Кѣпаросѣаъ пѣпъ 'н порѣ,
Знде крѣнѣаъ днѣлореште
Днтрѣаъ ааъ де дѣбъ орѣ; —

Знде леѣѣа ле прѣскрѣе,
Ка пе торѣдѣ сѣ'ї пѣпъ 'н роѣ,
Шѣ пе вѣдѣвъ де вѣіе,
Дзпъ соѣъ, с'о аръ 'н фокъ;

О фетѣдѣ ка ш'о флѣре,
Дзпъ-зпъ омъ се тѣрѣтѣ,
Чѣ къ тотъ, чѣ'ї пе свѣт сѣре
Май крѣделъ, о торѣтѣрѣ.

Кѣі спѣне а сеа дѣрѣре,
Дѣла чѣне черѣ свѣтѣ,
О'днѣмна, ка дн тѣчѣре.
Еа с' аскѣте де вѣрѣатѣ.

Дн вѣсадѣ лѣмжѣтѣсѣ
Еа гѣпъ лѣпъ пѣте-аръ ѳі дѣсѣ
Деакъ фѣвѣреа чѣа пѣрѣбѣсѣ
Пе соѣъ нѣ'ї ларъ ѳі репѣсѣ.

Дѣчѣ се фѣче прѣгѣтѣре,
Ка сѣ аръ пе вѣрѣатѣ,
Еар' фѣтеѣа 'н вѣаъ свѣдѣре,
Прѣвѣгѣа пѣднчѣтѣтѣ.

Еа шѣіе кѣм сѣ се пѣрте,
Наѣа теѣѣре де лѣкъ,
Сѣ 'пкѣпа вѣжѣдѣ крѣдѣі сѣрте,
А тѣрѣ де вѣіе'н фокъ.

Верѣс спре лѣдѣ'ї реѣзѣпъ,
Еа се'нѣракѣ маѣестѣсѣ,
Шѣ стѣ гѣта, ка с'о пѣпъ
Пе чѣа роѣъ де Кѣпаросѣ;

Кѣѣѣтѣдѣдѣ, к'а ѳі скѣтѣтѣ
Де сѣѣрѣнде лѣѣешѣтѣ
Ш'а трѣі май фѣрѣчѣтѣ
Лѣагъ спѣрѣте чѣрѣешѣ.

Мѣдѣте де омъ с'адѣпъ,
Сѣ' ісѣте ла торѣжѣнтѣ; —
Днчѣпъ преѣдѣі сѣі спѣпъ;
Кѣ трѣжѣдѣъ де пре пѣмжѣнтѣ,

Ва сѣ'шѣ аѣле и чѣеа лѣѣе,
Еаръ'шѣ пе ачѣстѣ вѣрѣатѣ. —
„Чѣ фѣлѣс, еъ де аа лѣі пѣѣе,
Нѣчѣ дн чѣрѣрѣ п'атѣ скѣѣнатѣ?"

Арѣдѣі роѣаъ фѣрѣ шѣе,
Кѣчѣі кѣ-зпъ тѣранъ нѣчѣі дн раѣсѣ,
Фѣз-аколо кѣтѣ де вѣіе,
Нѣ воѣескѣ, сѣ май ааъ траѣсѣ!"

D. Алѣіон.